

บทที่ 6

การเตรียมทีมเพื่อการแข่งขัน

ความสำคัญของการเตรียมทีมกีฬา

การเตรียมทีมกีฬา เพื่อให้มีความพร้อมที่จะทำการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สุดสำหรับผู้ฝึกสอน งานของผู้ฝึกสอนเป็นงานที่ไม่มีวันสิ้นสุด อุปสรรคหรือข้อบกพร่องในการแข่งขันที่เพิ่งผ่านมา ถ้าไม่รีบปรับปรุงแก้ไขก็จะกลายเป็นสิ่งที่ถูกลืม เพราะฉะนั้นเมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลง ผู้ฝึกสอนและผู้ร่วมงานต้องร่วมปรึกษารวบรวมเรื่องการบริหารทีมของตน ทั้งนี้โดยจุดมุ่งหมายหลักคือ การประเมินผลการดำเนินงานทุกอย่างที่อยู่ในความรับผิดชอบ บทสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของผู้ฝึกสอนและผู้ร่วมทีม เพื่อจะเป็นแนวทางและแนวปฏิบัติ แบบแผนของผู้รับผิดชอบทีมในการนำไปปฏิบัติในฤดูกาลแข่งขันต่อไป

การเตรียมทีมของผู้ฝึกสอน ตัวผู้ฝึกสอนต้องมีการฝึกปฏิบัติทั้งทางด้านการใช้ความคิดและลงมือกระทำ

การจัดตั้งทีมหรือการเตรียมทีมควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

การประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (รัช วิระศิริวัฒน์ 3531: 20)

เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลงในแต่ละฤดูกาลแข่งขัน ผู้ฝึกสอนจะต้องรับสรุปและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาอย่างทันที่ทันใด เพื่อที่จะได้นำบทสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผลเพื่อเป็นแนวทาง เป็นแบบแผนในการวางแผนเตรียมทีมสำหรับฤดูกาลแข่งขันต่อไป อุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ จะต้องบันทึกไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ การแก้ปัญหาต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการต่อไป ปัญหาที่มีอยู่จะต้องได้รับการแก้ไขก่อนที่จะเริ่มการดำเนินงานต่อไป ในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ควรมีขั้นตอนดังนี้คือ

1. ขั้นรวบรวมสภาพปัจจุบันของปัญหา เป็นการค้นหาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และรวบรวมไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ ยิ่งค้นปัญหาได้มาก ก็จะเป็นหนทางที่จะทำให้การจัดและการบริหารการเตรียมทีมเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ทำให้รู้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเตรียมทีมในฤดูกาลต่อไป
2. ขั้นค้นหาสาเหตุของปัญหา หลังจากที รวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นได้แล้ว จะต้อง ค้นหาสาเหตุของปัญหาว่าปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นเพราะสาเหตุใด ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง เพราะได้แก้ปัญหาที่สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้น
3. ขั้นรวบรวมและหาวิธีการแก้ปัญหา เมื่อทราบสาเหตุของปัญหาแล้ว จะต้อง รวบรวมวิธีการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี เพื่อการเลือกวิธีที่เหมาะสมและดีที่สุดตามสภาพการณ์ นั้น ๆ
4. ขั้นเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม เมื่อวางแผนหาวิธีการแก้ปัญหาแล้ว ก็ ดำเนินการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้นตามลำดับและความสามารถ
5. ขั้นลงมือแก้ปัญหา โดยการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เลือกไว้แล้วมาปฏิบัติการ แก้ปัญหาโดยการร่วมมือกันในทีมผู้ฝึกสอน
6. ขั้นประเมินผลวิธีการแก้ปัญหา เพื่อให้ทราบว่าวิธีการแก้ปัญหาที่เลือกมาใช้ นั้นใช้แก้ปัญหาได้ผลหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลจะได้เลือกหาวิธีการอื่น ๆ ที่เตรียมไว้ต่อไป
7. ขั้นสรุปและเสนอแนะ หลังจากทีประเมินผลการแก้ปัญหาแล้ว จะต้องสรุปหา ข้อยุติ

การคัดเลือกตัวนักกีฬา

ผู้ฝึกสอนจะต้องเลือกผู้เล่นที่มีความประสงค์ และเต็มใจที่จะเล่นในทีม และมีความหวังที่จะนำทีมไปสู่ชัยชนะ ผู้เล่นหรือนักกีฬาจะต้องประกอบไปด้วยความสามารถทุกด้าน เช่น ความสามารถทางทักษะ สมรรถภาพทางกาย ทางใจ สติปัญญา และมีคุณสมบัติของการ เป็นนักกีฬาที่ดี สามารถปฏิบัติตามคำสอนและเชื่อฟังแผนการเล่น วิธีการเล่น และเป้าหมาย ที่ผู้ฝึกสอนกำหนดไว้เป็นอย่างดี ซึ่งโอกาสของการนำทีมไปสู่ชัยชนะย่อมมีขึ้น ผลขั้นสุด ท้ายคือประสบความสำเร็จทั้งตัวนักกีฬา ทีม ผู้ฝึกสอน และเป็นแนวทางที่จะทำให้นักกีฬาที่ มีความสามารถจากที่อื่น ๆ เข้าร่วมทีมด้วย

ในการคัดเลือกตัวนักกีฬา ต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ต้องมีการประชาสัมพันธ์ โดยผ่านสื่อมวลชนทุกสาขา เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือติดต่อไปยังหน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษาทุกแห่ง ฯลฯ การประชาสัมพันธ์ต้องทำล่วงหน้าเพื่อจะได้มีโอกาสเผยแพร่ข่าวอย่างทั่วถึง และได้ผู้มาสมัครมากขึ้น มีโอกาสเลือกตัวนักกีฬาได้มากขึ้น

2. ผู้ฝึกสอนต้องชี้แจงในหลักเกณฑ์ที่จะพิจารณาศักยภาพของผู้มาสมัครเป็นนักกีฬาให้ชัดเจน และคัดเลือกอย่างถูกต้องยุติธรรม โดยกำหนดคุณสมบัติที่เหมาะสมกับประเภทของชนิดกีฬาที่ต้องการคัดเลือก การกำหนดคุณสมบัติจะต้องเป็นมติที่ประชุมของทีมผู้ฝึกสอน ซึ่งคุณสมบัติโดยทั่วไปคือ

2.1 ด้านสุขภาพ สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญของพื้นฐานในการคัดเลือกตัวนักกีฬานักกีฬาที่ดีมีความสามารถในการเล่นกีฬา ต้องมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่มีโรคประจำตัวทั้งทางกายและโรคทางจิตแอบแฝง จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเบื้องต้นทุกระบบของร่างกาย

2.2 ด้านสมรรถภาพทางกาย พิจารณาจากสมรรถภาพทางกายโดยทั่วไป และสมรรถภาพทางกายเฉพาะด้านกีฬา โดยการทดสอบสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ของศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อพิจารณาความแตกต่างของความสามารถของแต่ละบุคคล

2.3 ด้านทักษะทางกีฬา เปิดโอกาสให้ผู้สมัครเป็นนักกีฬา หรือผู้รับการคัดเลือกได้มีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษทางด้านกีฬาที่ตนถนัดได้อย่างเต็มที่ เพื่อผู้ฝึกสอนจะได้ค้นพบความสามารถในตัวผู้มาคัดเลือก

2.4 ด้านจิตใจ สังเกตสภาพจิตใจเบื้องต้น เช่น ความตั้งใจ การอุทิศตน ความมานะอดทน อดกลั้น หนักแน่น เชื่อฟังและยอมรับคำติชมจากผู้ฝึกสอน คุณสมบัติทางด้านจิตใจดังกล่าวข้างต้นจะเป็นหนทางนำไปสู่การเป็นนักกีฬาที่ดีของชาติต่อไป

2.5 ด้านสติปัญญา สามารถรับรู้และเรียนรู้ทักษะและวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้ฝึกสอนถ่ายทอดให้ได้เข้าใจเร็วและประยุกต์ใช้ในเกมการเล่นหรือการแข่งขันได้อย่างเฉลียวฉลาด

2.6 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้ที่จะเป็นนักกีฬานั้นจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้คัดเลือกอาจสังเกตดูว่าผู้มาคัดเลือกตัวนั้นมี บุคลิกภาพ การแสดงออก การพูด และมนุษยสัมพันธ์

เพียงใด เพราะเมื่อได้รับการคัดเลือกตัวเป็นนักกีฬาแล้วจะต้องอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อนในทีมเดียวกัน และจะต้องอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข สัมผัสความสามัคคี มีความพร้อมเพรียงในการฝึกซ้อม

3. การชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก ผู้ฝึกสอนต้องชี้แจงรายละเอียดของหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก เพื่อจะได้ไม่ต้องเกิดปัญหา เช่น ช่วงเวลาของการฝึกซ้อมเพื่อการคัดเลือก สถานที่สำหรับฝึกซ้อม ตลอดจนคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการพิจารณาคัดเลือก

4. การตัดตัว นับเป็นสิ่งสำคัญ และสร้างความหนักใจให้กับผู้ฝึกสอนเป็นอย่างมาก เพราะจะต้องมีผู้ที่สมหวังและผิดหวัง ผู้ฝึกสอนจะรู้สึกกังวลในการตัดสินใจของตนว่าผิดพลาดหรือไม่ การประกาศผลตัดตัวต้องทำด้วยความรอบคอบอย่างมีหลักเกณฑ์ และไม่สามารถให้มีผู้ขัดแย้งขึ้นได้ ผู้ฝึกสอนต้องให้กำลังใจสำหรับผู้ที่มาคัดเลือกแล้วผิดหวัง ปลอบโยนให้พยายามต่อไป และจะประสบความสำเร็จสักวันหนึ่งข้างหน้า ไม่ใช่เขาเป็นคนที่ไม่มีความสามารถ แต่เนื่องจากทีมมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนผู้เล่นตามกติกา เราจึงต้องเลือกในจำนวนจำกัด และควรบอกผู้ที่ถูกคัดออกเป็นการส่วนตัวถึงเหตุผลและขอบคุณนักกีฬานั้นที่ได้มาให้ความร่วมมือ

สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกเป็นนักกีฬาตัวจริงและตัวสำรองนั้นต้องตระหนักเสมอว่านับแต่นี้เป็นต้นไป จะต้องทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุดในการเป็นนักกีฬาของทีมและสามารถที่จะนำพาทีมไปสู่ชัยชนะต่อไป

การเตรียมคณะผู้ฝึกสอน

ในทางปฏิบัติการเลือกบุคคลผู้ที่จะมารับหน้าที่คณะผู้ฝึกสอน (Staff Coach) นั้น ผู้ฝึกสอน (Coach) ควรที่จะเจาะจงเลือกตัวบุคคลที่คิดว่าจะสามารถร่วมงานกันได้ตลอด เช่น บุคคลที่จะเข้าร่วมงานนั้นจะต้องมีอุปนิสัยใจคอความคิดไปในแนวทางเดียวกันในเรื่องของการสร้างทีม ยุทธวิธีต่าง ๆ การสรรหาผู้ร่วมฝึกสอนนั้น ควรเลือกบุคคลที่มีอุดมการณ์และความตั้งใจสูงเข้ามาทำงาน เคารพซึ่งกันและกันทางด้านความคิด การดำเนินการบริหารทีมของหัวหน้าผู้ฝึกสอนและคณะผู้ฝึกสอนจะเกิดประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากที่สุด และเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการทำงานของผู้ฝึกสอนย่อมต้องประสบปัญหามากมาย เพราะงานการเป็นผู้ฝึกสอนหรือโค้ชเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องและสัมผัสกับ

สิ่งแวดลอมต่าง ๆ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ฝึกสอนควรมีผู้ช่วยซึ่งชำนาญงานด้านที่เกี่ยวข้องคอยช่วยเหลือแนะนำ บุคคลดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่รองลงมาจากผู้ฝึกสอน

บทบาทของผู้ฝึกสอนในที่นี้คือ การเป็นผู้นำของบุคคลเหล่านั้นในแง่การบริหารทีม ผู้ฝึกสอนในฐานะเป็นผู้นำจึงควรใช้ความสามารถเต็มที่ที่จะควบคุมดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด การวางตัวของผู้ฝึกสอนจึงเป็นปัจจัยเบื้องต้นซึ่งชี้ให้เห็นถึงความคล่องตัวและคณะผู้ร่วมงาน (Staff Coach) ดังนั้นการวางตัวของผู้ฝึกสอนจึงควรยึดหลักดังนี้ (เจษฎา เจียรณัย 2530: 78-79)

1. กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความต้องการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความต้องการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใดก็ตาม จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดทักษะ และความชำนาญ มากกว่าการชักชวนหรือออกคำสั่งให้เขาทำเพราะผู้ร่วมงานจะทำด้วยความเต็มใจ และสมัครใจ เนื่องจากเขาได้คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง ซึ่งอาจประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถและการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากหัวหน้าผู้ฝึกสอน หรือผู้นำนั่นเอง

2. ศึกษาผู้ร่วมงานให้ละเอียดต้องแท้ เพราะการเรียนรู้บุคลิกภาพของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นผู้นำ

3. กระจายงานหรือมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบโดยทั่วถึง เพราะการกระทำดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับการทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม

4. เป็นผู้ฟังที่ดีและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้สิทธิในการเป็นผู้พูดบ้าง ผู้นำที่ดีพึงระลึกอยู่เสมอว่า “อย่าทำตนเป็นผู้มีเอกลักษณ์พิเศษ” ซึ่งแสดงให้เห็นได้โดยการรู้จักหยุดพูดและกลับกลายเป็นผู้ฟังบ้าง

5. วิเคราะห์วิจารณ์ตามความเป็นจริง และให้แน่ใจเสียก่อนที่จะกระทำดังกล่าว การวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่เป็นจริงจะเกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานในอนาคต ผู้ร่วมงานจะได้รับรู้ข้อบกพร่องของเขา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยคุณถี่ การวิเคราะห์วิจารณ์ต้องกระทำบนพื้นฐานของความเป็นจริงและด้วยบริสุทธิ์ใจ

6. วิเคราะห์วิจารณ์เป็นการส่วนตัวบ้าง การวิเคราะห์วิจารณ์ผู้ร่วมงานโดยชี้เฉพาะเจาะจงลงไปต่อหน้าที่ประมุขนั้น บางกรณีอาจมีแต่ผลเสียมากกว่า ทั้งที่เป็นการกระทำด้วยบริสุทธิ์ใจก็ตาม ผู้นำที่ดีควรรู้ว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นย่อมไม่พอใจที่จะต้องได้รับความอับอายต่อหน้าคนอื่น เพราะฉะนั้น การพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเป็นการส่วนตัว จึงต้องมีขึ้นบ้างสำหรับบุคคลที่รับหน้าที่หัวหน้าผู้ฝึกสอน

7. การยกย่องชมเชยต่อหน้าสาธารณชน เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ร่วมงาน

8. หัวหน้าผู้ฝึกสอนในฐานะผู้นำพึงระลึกเสมอว่า ตนเองต้องเข้มแข็งกว่า ทำงานหนักกว่า และซื่อสัตย์ต่อผู้ร่วมงานเสมอ สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยงคือ การวางตนเสมือนเจ้านายของผู้ร่วมงาน

9. หัวหน้าผู้ฝึกสอนต้องสร้างความน่าเชื่อถือ (เครดิต) ของตนเอง ความน่าเชื่อถือนี้ต้องเป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งเสมอของผู้ที่จะทำหน้าที่ผู้นำ โดยเฉพาะความน่าเชื่อถือทางด้านความคิด หัวหน้าผู้ฝึกสอนที่จะมีความน่าเชื่อถือทางด้านความคิดได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ ๆ และรักที่จะพัฒนาความคิดของตนอยู่เสมอ

10. หลีกเลี่ยงการทำตัวเด่น ปกติกการรับหน้าที่หัวหน้าผู้ฝึกสอนก็เด่นกว่าผู้ร่วมงานอยู่แล้ว ในด้านตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่ผู้นำทำตัวเด่นกว่าผู้ร่วมงานทางด้านอื่น นอกเหนือไปอีก เช่น การวางตัว คำพูด ฯลฯ อาจทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความอึดอัด และรู้สึกตัวว่าด้อยกว่าจนขาดความมั่นใจในที่สุด ทางที่ควรปฏิบัติหัวหน้าผู้ฝึกสอนควรปฏิบัติตนเสมือนว่าทำงานร่วมกับเขามากกว่าจะทำงานเพื่อเขา

11. แสดงความสนใจและประทับใจเพื่อนร่วมงานบ้าง จะเป็นการดีมากหากผู้ร่วมงานรู้ตัวว่า หัวหน้าผู้ฝึกสอนให้ความสนใจ หรือประทับใจในคุณภาพผลงานของเขา อันทำให้เขามีกำลังใจทุ่มเทให้กับงานมากขึ้น

12. หากต้องการให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามความประสงค์ของหัวหน้าผู้ฝึกสอน จงหลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งแบบเผด็จการ ซึ่งกระทำได้โดยการใช้คำสั่งด้วยการแนะนำ หรือขอร้องแทน ดูจะเป็นการนุ่มนวลกว่า

13. หัวหน้าผู้ฝึกสอนต้องเตรียมพร้อมและแน่ใจเสมอ ในการตอบคำถามของผู้ร่วมงาน เพราะธรรมชาติของคนเราย่อมมีความอยากรู้อยากเห็นว่าสิ่งที่ผู้อื่นกระทำลงไปนั้นทำเพื่ออะไรและทำไม

14. ให้ผู้ร่วมงานได้รับรู้รายละเอียดโครงการ รวมทั้งโปรแกรมต่าง ๆ โดยทั่วกัน ถึงแม้จะยังไม่ได้เริ่มต้นดำเนินการก็ตาม ทั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันอาจนำมาซึ่งความคิดใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

15. อย่าลืมว่าผู้นำหรือหัวหน้าผู้ฝึกสอน คือ ผู้กำหนดทุกสิ่งทุกอย่างอันจะนำไปสู่ความก้าวหน้า ถ้าผู้นำขาดความรับผิดชอบ มาประชุมสายเป็นประจำ ไม่มีความกระตือรือร้นแล้ว ผู้ร่วมงานก็จะมีสภาพไม่แตกต่างกันมากนัก และผลงานก็คงเช่นกัน

16. การยกย่องชมเชยจะสร้างแรงจูงใจในการทำงานมากกว่าการใช้คำวิจารณ์ แต่การใช้คำวิจารณ์ควรมาก่อนการยกย่องชมเชย

17. หัวหน้าผู้ฝึกสอนที่ขาดความมั่นคงทางบุคลิกภาพ เช่น อารมณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีกิริยาท่าทางแปลกๆ พฤติกรรมลุ่ม ๆ ดอน ๆ ย่อมทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความสับสน ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

18. แสดงท่าทีให้ผู้ร่วมงานเห็นว่าตนมีความเชื่อมั่นในตัวเอง และฝากความหวังไว้ว่า พวกเขาจะใช้ความสามารถทำงานได้ดีที่สุด จิตวิทยาข้อนี้ของหัวหน้าผู้ฝึกสอนจะยังผลให้เกิดความเป็นมาตรฐานของผลงานขึ้น เพราะธรรมชาติของบุคคลย่อมพยายามทำงานอย่างเต็มที่ หากรู้ตัวว่าผู้อื่นฝากความหวังไว้กับตน

19. รู้จักขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานบ้าง ไม่จำเป็นว่าหัวหน้าผู้ฝึกสอนต้องเป็นผู้มีความสามารถเหนือคนอื่น การกระทำเช่นนี้จะช่วยดึงเป้าหมายการทำงานมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งทำให้ผู้ร่วมงานรับผิดชอบมากขึ้น เนื่องจากทุกคนเห็นความสำคัญของเป้าหมายร่วมกัน

การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

การพิจารณาในเรื่องอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นต้องใช้สำหรับทีมและสำหรับนักกีฬาทุกคน เพราะความราบรื่นในการฝึกซ้อมต้องอาศัยสนามฝึกซ้อม อุปกรณ์กีฬา สถานที่และสวัสดิการต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ

ผู้ฝึกสอนต้องดูแลจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องใช้สำหรับนักกีฬา สิ่งที่ต้องจัดหา มีดังนี้คือ

1. เครื่องแต่งกาย ได้แก่ เสื้อผ้า รองเท้า ถุงเท้า สำหรับการแข่งขันจริง และสำหรับการฝึกซ้อม

2. อุปกรณ์กีฬาที่มีคุณภาพของกีฬาแต่ละชนิด สำหรับใช้ฝึกซ้อมและในการลงแข่งขัน เช่น ลูกฟุตบอล ลูกวอลเลย์ ลูกเทนนิส ลูกปิงปอง ลูกขนไก่ เป็นต้น

3. สนามฝึกซ้อมตามกีฬาแต่ละประเภท

4. เครื่องเวชภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ยา และเครื่องป้องกันการบาดเจ็บทางการฝึกซ้อมกีฬา
5. จัดหาสถานที่พักให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องพักผ่อน ห้องรับแขก
6. จัดเก็บอุปกรณ์กีฬาทุกชนิดอย่างเป็นระเบียบ พร้อมทั้งการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้ได้ทันที
7. จัดทำบัญชีรายการอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เตรียมทีมให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
8. จัดบริการน้ำดื่มที่สะอาดสำหรับนักกีฬา
9. จัดเตรียมห้องสำหรับประชุม เตรียมงานและวางแผนสำหรับผู้ฝึกสอนและผู้ร่วมฝึกสอน
10. จัดหาอุปกรณ์ที่สามารถเผยแพร่ความรู้ เทคนิคทางด้านกีฬาใหม่ ๆ ในระดับสากล เช่น เครื่องฉายวี.ดี.โอ. โทรทัศน์ที่สามารถรับการถ่ายทอดในเรื่องของการกีฬาได้ทุกเรื่อง วิทยุรับฟังข่าวสาร หนังสือหรือนิตยสารที่เกี่ยวกับกีฬา

การเตรียมแพทย์และการรักษาพยาบาล

ควรทำการติดต่อกับแพทย์คนใดคนหนึ่งให้ทำหน้าที่แพทย์ประจำทีมกีฬาของตน หรืออาจขออนุญาตจากผู้บริหารทำการแต่งตั้งแพทย์หรือพยาบาลประจำสถาบันให้ดำรงตำแหน่งทำหน้าที่แพทย์ประจำทีมอีกตำแหน่งหนึ่งก็ได้ หากเป็นทีมของโรงเรียนในชนบทห่างไกล ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ผู้ฝึกสอนก็อาจทำการติดต่อแพทย์ประจำตำบลประจำหมู่บ้านเพื่อขอความช่วยเหลือในเรื่องนี้ โดยไม่จำเป็นต้องให้แพทย์ติดตามทีมของตนตลอดไป เนื่องจากงานในหน้าที่แพทย์ดังกล่าวต้องมีความรับผิดชอบมากอยู่แล้ว เพียงแต่ผู้ฝึกสอนต้องขอความร่วมมือเป็นทางการ และโดยบอกกล่าวกับแพทย์ล่วงหน้าไว้ก่อนว่า หากมีเหตุการณ์ที่จำเป็นต้องอาศัยแพทย์แล้ว ผู้ฝึกสอนและผู้เล่นทั้งหลายก็จะมาขอรับความช่วยเหลือจากแพทย์ผู้นั้นได้ทันที ในกรณีเดียวกันสำหรับทีมกีฬาในระดับจังหวัด หรือโรงเรียนในเขตตัวเมืองทั้งหลายผู้ฝึกสอนก็ควรดำเนินการในรูปลักษณะดังกล่าวโดยติดต่อกับแพทย์ตามโรงพยาบาลประจำจังหวัดไว้ล่วงหน้า

ในช่วงระหว่างการเตรียมทีมนี้ ผู้ฝึกสอนไม่ควรละเลยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลผู้เล่นของตน ถึงแม้จะไม่อยู่ในระหว่างฤดูกาลแข่งขัน แต่การเตรียมทีมที่มีประสิทธิภาพ ผู้เล่นทุกคนย่อมต้องการมีสมรรถภาพที่ดีอยู่เสมอด้วย ดังนั้น ผู้เล่นคนใดที่มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายในฤดูกาลแข่งขันที่ผ่านมา ผู้ฝึกสอนควรรหาโอกาสนำเขาเหล่านั้นไปพบแพทย์บ้าง เพื่อให้แพทย์ได้วินิจฉัยลักษณะอาการต่าง ๆ โดยเฉพาะอาการบาดเจ็บเรื้อรังที่ผู้เล่นได้รับตั้งแต่ฤดูกาลแข่งขันที่แล้ว

การเตรียมเอกสารหรือข้อมูล

เอกสารเหล่านี้จะเป็นการบันทึกรายละเอียดที่จะเป็นประโยชน์กับทีมของตน เช่น ประวัติผู้เล่น บันทึกสุขภาพของผู้เล่น แบบทดสอบ ในบันทึกการทดสอบ ตารางการฝึกซ้อม และประกาศต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับงานนี้ผู้ฝึกสอนควรมอบหมายให้ผู้ร่วมฝึกสอนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ และจัดเก็บในตู้เอกสารอย่างเป็นระเบียบ หรือสะดวกและรวดเร็วในการต้องการข้อมูลต่อไป

การติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองของนักกีฬา

งานนี้นับว่าสำคัญมากเพราะเป็นขวัญและกำลังใจของนักกีฬาทุกคน ผู้ปกครองของนักกีฬามแต่ละคนต่างก็มีความผูกพันกับนักกีฬาในแง่ของการกีฬามากพอกัน โดยการเชิญผู้ปกครองมาพบปะสังสรรค์ เพื่อจะได้รู้จักคุ้นเคยกัน และอาจช่วยเหลือกันในเรื่องอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการจัดพบปะสังสรรค์

1. ให้ผู้ปกครองของลูกทีมได้รู้จักกับผู้ฝึกสอนและผู้ร่วมฝึกสอน
2. ให้ผู้ปกครองได้รู้จักเพื่อนร่วมทีมของลูก
3. เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงโปรแกรมต่าง ๆ ในฤดูกาลแข่งขัน
4. ให้ผู้ฝึกสอนได้ชี้แจงปรัชญาและการทำงานของผู้ร่วมฝึกสอน
5. เพื่อให้ทราบว่านักกีฬาจะต้องทำอะไรบ้างในฤดูกาลแข่งขัน
6. ได้ซักถามข้อสงสัยกับผู้ร่วมฝึกสอนและผู้ฝึกสอน

7. ผู้ปกครองอาจจะให้ความร่วมมือกับทีมในเรื่องของการควบคุมระเบียบการฝึกซ้อม ส่งเสริมด้านจริยธรรม การเล่าเรียนหลังการฝึกซ้อม ให้กำลังใจในยามฝึกซ้อมหนัก เป็นต้น

ในการจัดการพบปะสังสรรค์นั้น จะช่วยให้บรรยากาศมีความเป็นกันเอง มีมิตรจิตมิตรภาพมากขึ้น ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองอีกแรงหนึ่ง ช่วยให้การเตรียมทีมเข้มแข็งขึ้น และเกิดความเข้าใจอันดีแก่ทุกๆ ฝ่าย

การจัดทำสมุดคู่มือประจำตัวนักกีฬา

สมุดคู่มือนี้จะช่วยแบ่งเบาภาระในการบริหารทีมของผู้ฝึกสอนได้ ช่วยประชาสัมพันธ์งานและหน้าที่ของผู้ฝึกสอน ประหยัดเวลาและการตัดทอนเวลาบางช่วงที่ผู้ฝึกสอนต้องสูญเสียไปในการฝึกซ้อมนักกีฬา ฯลฯ สิ่งที่ต้องจัดทำลงในสมุดคู่มืออาจประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

- กฎและระเบียบในการฝึกซ้อม
- ระเบียบและกติกาการแข่งขัน (โดยเฉพาะที่ได้ปรับปรุงใหม่)
- สถานที่ติดต่อของผู้ฝึกสอนรวมทั้งหมายเลขโทรศัพท์
- แนวทางในการดำเนินงานของผู้ฝึกสอน (งานที่ผู้ฝึกสอนจะทำ)
- ปรัชญาทางการกีฬาของผู้ฝึกสอน
- กฎและระเบียบบางอย่างของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับทีม
- โปรแกรมการฝึกและเป้าหมายของทีม
- ระเบียบการใช้สถานที่ฝึกซ้อมและห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย
- การป้องกันอุบัติเหตุทางการกีฬา และการปฐมพยาบาล
- หลักและวิธีการระวังรักษาความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการกีฬาที่เกี่ยวข้อง

- แผนการเล่นและวิธีการเล่นอันเป็นพื้นฐานของทีม
- เว้นกระดาษว่างไว้สำหรับบันทึกอื่น ๆ

สมุดคู่มือนี้จะช่วยให้ผู้อ่านโดยเฉพาะนักกีฬาได้ทำความเข้าใจงานในหน้าที่ของตนได้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น เพราะได้มีเวลาอ่านและคิดทบทวนแนวทางต่าง ๆ ก่อน และหลังการฝึกซ้อมอันทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ได้ง่ายยิ่งขึ้น

การจัดเตรียมงบประมาณ

การจัดเตรียมงบประมาณ หมายถึง การวางแผนและการจัดงบประมาณการเงิน ในการใช้จ่ายในการจัดเตรียมทีม การบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้เงิน หรือการตรวจสอบบัญชีโดยรอบคอบและรัดกุม

วิธีการบริหารงบประมาณ มักดำเนินงานในลักษณะวงจรงบประมาณ (Budget Cycle) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การจัดเตรียมขออนุมัติงบประมาณ
2. การพิจารณาความดีความชอบ
3. การใช้จ่ายงบประมาณ
4. การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

งบประมาณหรือเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเตรียมทีมกีฬา ผู้ฝึกสอนจะต้องวางแผนในการจัดเตรียมงบประมาณที่ใช้ในการเตรียมทีมและการแข่งขันอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ และแรงจูงใจแก่นักกีฬาในทีมด้วย

การควบคุมการฝึกซ้อม (วิทยาศาสตร์การกีฬา 2534: 11)

การฝึกซ้อมเป็นหัวใจในการเตรียมทีม คณะผู้ฝึกสอนจะต้องประชุมปรึกษารื้อวางแผนในการฝึกซ้อมนักกีฬาให้มีสมรรถนะในการแข่งขันทั้งทางด้านทักษะ สมรรถภาพทางกาย และจิตใจให้พร้อมก่อนทำการแข่งขัน โดยการจัดหาแบบฝึกที่มีคุณภาพในการพัฒนานักกีฬาและควบคุมดูแลการฝึกซ้อมตามแบบฝึกที่จัดทำมา ให้นักกีฬามีการพัฒนาความสามารถที่สูงขึ้นจนถึงขีดสูงสุดของแต่ละบุคคล ต้องคำนึงอยู่เสมอว่าผลของการฝึกซ้อมขึ้นอยู่กับคุณภาพและปริมาณของการฝึก ภายใต้อุปกรณ์ภายในและภายนอกร่างกายของผู้ฝึก

ประเภทของการฝึกซ้อมแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การฝึกเทคนิค แยกออกเป็น 2 แบบคือ

1.1 เทคนิคพื้นฐาน คือท่าทางหรือการเคลื่อนไหวที่ทำให้ประสิทธิภาพดีที่สุด โดยประหยัคกำลังที่สุด ซึ่งในกีฬาแต่ละประเภทกำหนดไว้ หรือมีแบบฉบับอยู่

1.2 เทคนิคพลิกแพลง คือการฝึกซ้อมเทคนิคเฉพาะประเภทกีฬา ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัว ไหวพริบ พรสวรรค์ และประสบการณ์จากการฝึกซ้อมหรือการแข่งขัน

หลักเกณฑ์ของการฝึกเทคนิค คือ การทำซ้ำบ่อย ๆ ในท่าที่ได้ผลมากที่สุด ข้อที่ควรคำนึงคือ ตัวผู้ฝึก อายุ รูปร่าง สมรรถภาพทางกายว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยต้องเริ่มฝึกจากง่ายไปหายาก เบาไปหาหนัก ช้าไปหาเร็ว น้อยไปหามาก และต้องไม่ฝึกเทคนิคเมื่อร่างกายเกิดความเมื่อยล้าแล้ว

2. การฝึกสมรรถภาพทางกาย ในกีฬาบางประเภทที่ไม่ต้องการเทคนิคมาก ผลการแข่งขันเกือบจะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางกายเพียงอย่างเดียว แต่ในกีฬาที่ต้องใช้เทคนิคมาก การมีสมรรถภาพทางกายที่ดีจะช่วยให้นักกีฬานั้นสามารถปฏิบัติตามเทคนิคที่ได้รับ การฝึกมาอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จึงสามารถกล่าวได้ว่าการฝึกสมรรถภาพทางกายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักกีฬาทุกประเภท และกีฬาแต่ละประเภทต้องการสมรรถภาพทางกายมากน้อยแตกต่างกัน ผู้ฝึกสอนจะต้องเลือกการฝึกสมรรถภาพทางกายให้ตรงกับความต้องการของกีฬานั้น ๆ

ในการฝึกซ้อมเพื่อเข้าแข่งขัน ถ้ามีฤดูกาลแข่งขันที่ค่อนข้างแน่นอน จะต้องแบ่งการซ้อมออกเป็น 3 ระบบ คือ

1. ระยะเตรียมตัว (5-7 เดือน) เป็นการฝึกสมรรถภาพทางกายทั่วไป และเทคนิค โดยเริ่มจากง่ายไปหายาก เบาไปหาหนัก น้อยไปหามาก จนสมรรถภาพถึงขีดสูงสุดในตอนท้ายของระยะ

2. ระยะแข่งขัน (2-4 เดือน) เป็นการรักษาสสมรรถภาพสูงสุดไว้ให้ได้ตลอดฤดูกาลแข่งขัน ปริมาณการฝึกสมรรถภาพทางกายจะต้องลดลงบ้าง (20-30 เปอร์เซ็นต์) เพราะมีการแข่งขันมาแทน แต่การฝึกเทคนิคจะต้องทำต่อไป ระยะนี้ไม่ควรเปลี่ยนเทคนิคพื้นฐาน

3. ระยะพัก (1-2 เดือน) เมื่อสิ้นสุดฤดูกาลแข่งขันจะต้องให้นักกีฬาพักเพื่อคลายความเคร่งเครียด แต่เป็นการพักผ่อนแบบที่มีการออกกำลังกายบ้าง เพื่อรักษาสภาพความสมบูรณ์ไว้ไม่ให้ลดลงมาก อาจเปลี่ยนไปเล่นกีฬาอื่นบ้าง โดยเล่นเพื่อสนุกสนานและออกกำลังกาย

ในการดูแลการฝึกซ้อม ผู้ฝึกสอนจะต้องดูแลนักกีฬาอย่างใกล้ชิดจะต้องมีแบบฟอร์มการประเมินผลการฝึกซ้อมว่ามีการพัฒนาและความก้าวหน้าขึ้นมากน้อยเพียงใด ควรจัดเตรียมเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักกีฬา โดยบันทึกผลรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อทีมของตน เช่น ประวัตินักกีฬา บันทึกสุขภาพนักกีฬา แบบทดสอบทักษะ แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย ตารางการฝึกซ้อม ซึ่งจะทำให้ทราบการพัฒนาและความก้าวหน้าของนักกีฬาแต่ละคนหรือเพื่อทราบข้อบกพร่อง ปัญหาต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

การประเมินผลการฝึกซ้อมควรกระทำเป็นระยะๆ โดยสม่ำเสมอ นอกจากจะทำให้ทราบขีดความสามารถของนักกีฬาแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้นักกีฬามุ่งมั่นพยายามในการฝึกซ้อม เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของตนให้ดีขึ้นกับผลการประเมินครั้งก่อน

การอุ่นเครื่องทีม

การอุ่นเครื่องทีม หมายถึง การนำนักกีฬาที่อยู่ในระหว่างการฝึกซ้อม โดยผ่านการฝึกซ้อมมาระยะหนึ่งแล้ว ไปหาประสบการณ์การแข่งขันกับทีมอื่น ๆ การอุ่นเครื่องทีมจะเป็นเครื่องชี้แนวทางการเล่นว่า ผู้เล่นแต่ละคนพัฒนาเกมการเล่นมากน้อยเพียงใด การประสานการเล่นในทีมเป็นอย่างไรทำให้ทราบว่ายังมีสิ่งใดควรต้องแก้ไขปรับปรุงบ้าง

การอุ่นเครื่องทีมที่ดีผู้ฝึกสอนควรมีการวางแผน กำหนดวัน เวลา และการพิจารณาทีมที่จะทำการอุ่นเครื่องด้วย เพื่อให้ให้นักกีฬามีแรงจูงใจที่จะทำการฝึกซ้อม มีการตื่นตัวและกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา ทราบว่าเขาจะต้องไปทำการแข่งขันกับใคร มีขีดความสามารถเป็นอย่างไร มีความเป็นมาตรฐานแค่ไหน โดยทั่ว ๆ ไปในการอุ่นเครื่องทีมครั้งแรกผู้ฝึกสอนมักเลือกอุ่นเครื่องกับทีมที่อ่อนกว่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทีมของตนได้รับชัยชนะ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ นักกีฬา สำหรับการอุ่นเครื่องครั้งต่อไปควรต้องอุ่นเครื่องกับทีมที่มีฝีมือระดับเดียวกัน เพราะจะทำให้ผู้ฝึกสอนสามารถมองเห็นข้อบกพร่องของผู้เล่นของตนได้ดี สามารถศึกษาการเล่นของทีมได้อย่างเต็มที่ เมื่อนำผลการประเมินของการอุ่นเครื่องไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องรวมทั้งปรับปรุงเทคนิค และยุทธวิธีสมบูรณ์แบบแล้ว ฝึกซ้อมจนเกิดความพร้อมแล้ว ผู้ฝึกสอนอาจติดต่อทีมที่มีฝีมือสูงกว่ามาเพื่อทำการอุ่น

เครื่อง โอกาสนี้จะทำให้ผู้ฝึกสอนได้มองเห็นจุดเด่นจุดด้อยของทีมอย่างชัดเจนของนักกีฬาในทีมไปพร้อม ๆ กันและในเวลาเดียวกัน

ในการอุ่นเครื่องทีม ไม่ควรอุ่นเครื่องกับทีมที่อ่อนกว่าตลอดเวลาเพื่อให้ได้รับชัยชนะเพราะจะทำให้ไม่สามารถมองเห็นขีดความสามารถและข้อบกพร่องของนักกีฬาได้มากเท่าที่ควร ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอุ่นเครื่องเท่าที่ควรจะเป็น ทำให้เสียเวลาในการเตรียมทีมไปโดยเปล่าประโยชน์ จะเห็นได้ว่าผู้ฝึกสอนจะได้รับประโยชน์จากการอุ่นเครื่องทีมมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับ การวางแผน การติดต่อประสานงานกับทีมที่จะเป็นคู่แข่งกันเพื่ออุ่นเครื่อง ดังนั้น ภารกิจที่สำคัญของผู้ฝึกสอนที่จะช่วยให้การเตรียมทีมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจึงอยู่ที่การอุ่นเครื่องทีมกีฬาที่ตนดูแลรับผิดชอบอยู่

การเลือกหัวหน้าทีม

หัวหน้าทีมเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่มีส่วนในการนำทีมไปสู่ความสำเร็จ เป็นบุคคลที่จะช่วยเหลือผู้ฝึกสอนควบคุมดูแลการฝึกซ้อม ระเบียบวินัยในทีม โดยทำงานใกล้ชิดกับผู้ฝึกสอน เป็นผู้ที่รับนโยบายต่าง ๆ มาจากผู้ฝึกสอน ในบางครั้งอาจต้องทำหน้าที่แทนผู้ฝึกสอน ช่วยเหลือลูกทีมแก้ปัญหาการเล่นของทีมในขณะแข่งขัน ในกรณีที่ผู้ฝึกสอนได้ใช้เวลาและโอกาสหมดแล้วตามกฎหมายกติกาการแข่งขัน เป็นต้น หัวหน้าทีมนั้นเปรียบได้กับผู้ฝึกสอนคนที่สอง ที่สามารถลงเล่นในสนามได้ด้วย ดังนั้น ถ้าหากหัวหน้าทีมมีความรับผิดชอบ นำแผนการเล่นจากผู้ฝึกสอนไปส่งลูกทีมในขณะฝึกซ้อมและแข่งขันได้ เชื่อได้เลยว่าประสิทธิภาพการเล่นของทีมคงดีขึ้นไม่มากนักน้อย

การเลือกหัวหน้าทีม ควรเลือกจากผู้ที่เป็นเพื่อนร่วมทีมยอมรับเป็นจุดรวมใจของทุกคนในทีมทั้งในขณะฝึกซ้อมและแข่งขัน โดยเฉพาะขณะที่ทีมของตนกำลังได้รับความกดดันอย่างสูง มีอารมณ์และจิตใจหนักแน่นมั่นคง มีวาจาสร้างสรรค์ หรือถ้าเป็นไปได้ควรมีความเป็นผู้มีอาวุโสไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่เล่นเก่งที่สุด แต่ควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมากที่สุด

บทบาทที่สำคัญของหัวหน้าทีมในขณะฝึกซ้อมหรือแข่งขัน ที่สำคัญได้แก่ การให้กำลังใจและปลุกเร้าเพื่อนร่วมทีมให้กระตือรือร้นที่จะฝึกซ้อมหรือแข่งขันตลอดเวลา รวมทั้งการสั่งงานและออกปากชมเชยลูกทีม ควบคุมดูแลการนำยุทธวิธีการเล่นตามที่ผู้

ฝึกสอนมาใช้ในการฝึกซ้อมและแข่งขัน สามารถสั่งการเพื่อการแก้ไขเกมการเล่นในสนาม ซึ่งผู้ฝึกสอนไม่สามารถที่จะสั่งการได้ ซึ่งในการแข่งขันในบางครั้งหัวหน้าทีมต้องทำหน้าที่แทนผู้ฝึกสอน เมื่อผู้ฝึกสอนไม่มีโอกาสที่จะใช้สิทธิตามกติกา เช่น การขอเวลานอก การเปลี่ยนตัวผู้เล่น ในการนี้หัวหน้าทีมจึงเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้ฝึกสอนมากที่สุดในการทำ การฝึกซ้อม และต้องรับรู้แผนการฝึกซ้อมและการเล่นโดยตรงจากผู้ฝึกสอนเป็นคนแรกของ ทีม

การศึกษาบทบาทของผู้ฝึกสอนกับการแข่งขัน

ตามระเบียบและกติกการแข่งขันกีฬาทุกประเภท มักให้โอกาสผู้ฝึกสอนดูแล แก้ไขเกมการแข่งขัน ผู้ฝึกสอนจึงต้องศึกษาบทบาทของตนเกี่ยวกับการแข่งขันเพื่อไม่ให้เสีย สิทธิและโอกาสที่จะนำทีมของตนไปสู่ชัยชนะภายใต้เงื่อนไขที่ผู้ฝึกสอนได้วางไว้กับนักกีฬา ขณะฝึกซ้อมเตรียมทีม

บทบาทของผู้ฝึกสอนกับการแข่งขันสามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. บทบาทก่อนการแข่งขัน
2. บทบาทระหว่างการแข่งขัน
3. บทบาทหลังการแข่งขัน

1. บทบาทก่อนการแข่งขัน

บทบาทที่สำคัญของผู้ฝึกสอนก่อนการแข่งขัน ได้แก่

1.1 การเตรียมนักกีฬาให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และ ทักษะกีฬา

1.2 การวางโปรแกรมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาเทคนิค ทักษะและยุทธวิธีการ เล่นของทีม

1.3 ต้องวิเคราะห์การเล่นของทีมคู่แข่ง เพื่อการเตรียมยุทธวิธีการเล่นรูปแบบการเล่นที่ได้เปรียบ โดยการสอดแนมหาข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะวิเคราะห์ทีมคู่แข่งในด้านต่าง ๆ ทำให้สามารถเดาใจผู้ฝึกสอนทีมตรงกันข้ามได้ใกล้เคียงที่สุด

2. บทบาทระหว่างการแข่งขัน

บทบาทที่สำคัญของผู้ฝึกสอนระหว่างการแข่งขัน ได้แก่

2.1 ก่อนเริ่มการแข่งขันผู้ฝึกสอนจะต้องเตรียมวางแผนยุทธวิธีการเล่น แจ้งให้นักกีฬาทุกคนทราบ และปลุกเร้าให้เกิดความมั่นใจในการเล่น

2.2 จัดการส่งรายชื่อผู้เล่นตามระเบียบการแข่งขัน รวมทั้งตำแหน่งผู้เล่นแก่เจ้าหน้าที่จัดการแข่งขัน

2.3 ควบคุมการอบอุ่นร่างกายให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเตรียมสภาพร่างกายให้พร้อมก่อนการแข่งขันแล้ว ยังทำให้ผู้เล่นเกิดความเคยชินกับสภาพแวดล้อมของการแข่งขัน เช่น สนาม ค่าย ทิศทางของแสงสว่าง ผู้ชม กองเชียร์ รั้วและคั้น พบข้อได้เปรียบและเสียเปรียบของสนามแต่ละข้าง ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะลงทำการแข่งขันมากขึ้น

2.4 หลังจากให้นักกีฬาอบอุ่นร่างกายแล้ว ควรหาเวลาสรุป เน้นย้ำยุทธวิธีการเล่นเป็นครั้งสุดท้ายก่อนการแข่งขันจะเริ่มขึ้น

2.5 เมื่อการแข่งขันเริ่มขึ้น ผู้ฝึกสอนจะต้องติดตามเกมการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ใช้ความคิดวิเคราะห์เกมการแข่งขันของทีมของตน วิเคราะห์หาจุดอ่อนของทีมคู่แข่งของตนเพื่อการขอเปลี่ยนตัวผู้เล่น การขอเวลาดอกและการปรับปรุงแก้ไขยุทธวิธีในการเล่น

2.6 การขอเปลี่ยนตัวผู้เล่นจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ถ้าหากผู้เล่นไม่สามารถแสดงความสามารถได้สมบูรณ์ จะต้องพิจารณาหาตัวผู้เล่นสำรองที่เหมาะสมเพื่อเปลี่ยนตัวผู้เล่นแทน ซึ่งการขอเปลี่ยนตัวผู้เล่นนั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

(1) ต้องไม่เปลี่ยนตัวผู้เล่นเมื่อเป็นฝ่ายได้เปรียบ

(2) ต้องไม่เปลี่ยนตัวผู้เล่นบ่อย ๆ โดยไม่เกิดประโยชน์ เพราะจะทำให้การเล่นของทีมระส่ำระสาย และขาดความเชื่อมั่น

(3) ก่อนที่จะให้ผู้เล่นสำรองเปลี่ยนตัวเข้าไปเล่น ต้องชี้แจงบทบาทหน้าที่เพื่อลงไปแก้ไขเกมการเล่นของทีม แล้วจึงให้สัญญาณขอเปลี่ยนตัวต่อผู้ตัดสิน

(4) ก่อนที่จะให้ผู้เล่นสำรองเปลี่ยนเข้าไปเล่น ต้องทำการอบอุ่นร่างกายให้พร้อมสามารถลงทำการเล่นได้เต็มที่

(5) ต้องไม่เปลี่ยนตัวผู้เล่นที่เป็นหัวใจและอิทธิพลต่อกำลังใจของทีมออกในช่วงเวลาที่คับขัน ถึงแม้บางครั้งอาจเล่นได้ไม่ดี หากไม่สามารถหาผู้เล่นสำรองที่จะเข้าไปเปลี่ยนตัวและทดแทนสภาพทางจิตวิทยาทางด้านกำลังใจของทีมได้แล้ว ก็ไม่ควรตัดสินใจขอเปลี่ยนตัว

2.7 ในช่วงเวลาพักครึ่งการแข่งขัน ผู้ฝึกสอนควรสรุปข้อมูลการเล่นที่ผ่านมาวิจารณ์อย่างย่อ ๆ ให้ผู้เล่นฟัง และวางแผนในการเล่นต่อไป โดยอาจขอคำแนะนำและความคิดเห็นของทีม ผู้ฝึกสอนและนักกีฬาที่มีประสบการณ์ จะต้องมีการวางแผนการเล่นในเวลาที่เหลืออย่างมีประสิทธิภาพ และกระตุ้นกำลังใจให้เกิดขึ้นแก่นักกีฬาทุกคนให้แข่งขันด้วยความมั่นใจ

3. บทบาทภายหลังการแข่งขัน

บทบาทที่สำคัญของผู้ฝึกสอนภายหลังการแข่งขันได้แก่

3.1 ทันทีก่อนการแข่งขันสิ้นสุดลง ควรรีบบันทึกข้อที่ควรปรับปรุงของผู้เล่นแต่ละคนเพื่อการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

3.2 นัดประชุมคณะผู้ฝึกสอน และอภิปรายผลการแข่งขันที่ผ่านมา

3.3 นัดประชุมนักกีฬาทั้งหมดและคณะผู้ฝึกสอนเพื่อนำผลการอภิปรายการเล่นของทีมมาประเมินผล และควรให้นักกีฬาแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ทีม แต่อย่างไรก็ตาม การประชุมภายหลังการแข่งขันมีข้อที่ควรคำนึงดังต่อไปนี้คือ

(1) การนัดหมายควรทิ้งระยะห่างจากเวลาสิ้นสุดการแข่งขันพอสมควร เพื่อให้สภาพจิตใจของผู้เล่นกลับสู่สภาพเดิมไม่มีอารมณ์ขุ่นข้องหมองใจซึ่งกันและกัน

(2) การประชุมทีมควรกระทำในสถานที่เฉพาะและไม่มีปัจจัยอื่นรบกวน

(3) ต้องจัดให้มีบรรยากาศในการประชุมอบอุ่นเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

(4) ในการประชุมควรใช้ภาพและเหตุการณ์ในการแข่งขันที่บันทึกไว้ในวีดิทัศน์มาฉายให้นักกีฬาดู เพื่อประกอบการประเมินผลของทีม